

Samenvatting droombeeld

In 2050 is onze relatie met het water verandert. Van een gevaar waartegen wij onszelf vooral beschermen wordt het water meer geaccepteerd als een vormgevende kracht in het Zeeuwse landschap. Daarnaast gaan wij veel zuiniger om met zoet water. Door meer ruimte te geven aan natte natuurgebieden wordt regenwater langer opgeslagen en krijgt het de kans om dieper te infiltreren in de grondlagen. Het vasthouden van dit water is een voorwaarde voor het duurzaam mogelijk maken van landbouw.

Onze wateren moeten schoon zijn. Vieze wateren hebben niet alleen invloed op de natuur, maar ook op onze gezondheid. Wat in het water komt, wordt er niet makkelijk uitgehaald en kan zich makkelijk verspreiden. De richtlijnen die zijn opgesteld, moeten gehandhaafd worden. Een schone Schelde is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van Nederland én België.

De zeespiegelstijging is één van de grootste uitdagingen voor de Zeeuwse eilanden. We moeten accepteren dat de Deltawerken welke ons tot de veiligste delta ter wereld hebben gemaakt de veiligheid niet garanderen wanneer de zeespiegel meer dan 80 cm stijgt. Aangezien wij deze stijging al eind van deze eeuw zullen bereiken en daar wellicht overheen zullen gaan staan we voor een dilemma. In ons droombeeld kiezen we ervoor om de dynamiek en het karakter van de open Oosterschelde te behouden. Dit betekent dat het ontzettend lastig wordt om de waterveiligheid van heel Zeeland te garanderen. Door onze energie te focussen op plekken waar de bevolking zich concentreert, lijkt het ons mogelijk om kernen te behouden. Waar er een groot overstromingsrisico zich voordoet of wellicht voor zal gaan doen, moeten we proberen om geen grootschalige bouwprojecten te plannen.

Ons verhaal over water

De wekker gaat en langzaam word ik wakker. Door de kier van m'n raam komt een frisse tocht me tegemoet en langs de randen van het gordijn laten de eerste zonnestralen weten dat de dag gaat beginnen. Ik sta op en kijk naar buiten, m'n ogen nog lichtjes dichtknijpend tegen het licht.

De zon begint langzaam op te komen en zorgt voor een oranje gloed op de dichte dauw, die nog als een deken over het land ligt.

Wanneer ik naar beneden loop zie ik een brief op de deurmat liggen. Nieuwsgierig open ik de envelop en mijn hart staat even stil.

Het is een brief die ik bijna dertig jaar geleden, in 2023, aan mezelf heb geschreven. Mijn ogen rollen over de letters en kippenvol bekruipt me wanneer ik de uitzichtloosheid herbeleef die ik toen ervaarde. De snelle opmars van veranderingen, met klimaatverandering voorop, baarde me vele zorgen over de toekomst, welk perspectief is er voor een gebied waar zoveel uitdagingen op af komen, moet ik hier wel willen blijven? Deze vraag doet pijn, ook nu nog, en vroeger ik spreek de hoop uit dat Zeeland is gaan meebewegen, dat de prachtige delta nog steeds zo prachtig is, maar op een nieuwe manier.

en vroegere ik spreek de hoop uit dat Zeeland is gaan meebewegen, dat de prachtige Delta nog steeds zo prachtig is, maar op een nieuwe manier.

Met de brief nog in gedachten loop ik naar buiten. De dauw wordt langzaam verdreven door de zon. De blauwe heldere lucht zal ook vandaag weer stralen en ik heb geen twijfels over de komende weken, die zullen ook prachtig zonnig, maar oh zo warm zijn. 's Ochtends vroeg is het nog aangenaam, maar vanaf een uur of elf wordt de warmte heviger. Buiten is het alsof de zon heeft besloten je een knuffel te geven, en voorlopig niet los te laten.

Maar dan kijk ik naar onze gewassen, die er stralend bij staan. Natuurlijk hebben ook zij het warm, maar door de getroffen aanpassingen in het gebied is er water genoeg om alle dorst te lessen.

Een aantal jaar geleden is de naastgelegen polder omgezet van grasland tot een waterreservoir. De nieuwe, bescheiden, dijk die eromheen ligt is ondertussen begroeid met gras en momenteel graast er een kudde schapen.

In de polder zelf is een meertje ontstaan, waar we het overvloedige regenwater in pompen, om later weer te gebruiken voor bijvoorbeeld onze gewassen. Wat dit meertje zo'n bijzondere plek maakt is dat het bruist van leven. Momenteel sta ik bij de ingang van het dorpje dat hier begint te vormen. Vanaf de dijk rijkt een op palen staande weg het meertje in. Aan beiden kanten zijn er ondertussen al tientallen drijvende huisjes aan de weg vastgemaakt. De stijl, bijna het klassieke boshuisje in een L-vorm met in de inham een mooi terras geeft het een warme en knusse uitstraling.

Een eindje verderop is er in het meer een akker met groenwieren gevormd, waarmee we een nieuwe voedselbron hebben weten te creëren ter aanvulling op de nog aanwezige akkers. Daarbij is het meer zo ingericht dat het water rond kan circuleren, door de wivervelden heen, waarmee ook nog eens het water gezuiverd wordt en er steeds meer leven terugkomt in en rondom alle watergangen die op het meer zijn aangesloten. Al met al biedt het meertje ondersteuning aan zoveel verschillende doelen, het is een prachtig onderdeel van een doorgroeïend Zeeland.

Na het middaguur stap ik op de fiets, voor m'n favoriete rondje over de dijk, met uitzicht over de Noordzee en de zilte wind langs mijn gezicht. Eenmaal op de dijk kijk ik om me heen. Aan de ene kant water en aan de andere kant land. Daar tussenin is waar ik me thuis voel. Het stukje aarde waar door eb en vloed een compleet andere wereld ontstaat. Steeds weer onder water, dan weer boven water.

Binnenkort is het 100 jaar geleden dat de watersnoodramp plaatsvond. Het verdriet heeft ons verenigd en maakte het grootse doel van een veilige delta bereikbaar. Ook nu nog genieten wij van de veiligheid die de deltawerken ons bieden. Maar in een alsmaar veranderend systeem en een stijgende zeespiegel kunnen stilstaande waterkeringen geen permanente oplossing bieden.

Met elkaar zijn wij deze uitdaging aan gegaan. We hebben gedurfd naar de belangen te luisteren van alle inwoners van Zeeland, of het nou loopt, kruipt, vliegt, zwemt of wortelt. Waar we bang waren voor de zee, is er nu verbinding. De zee beweegt en wij bewegen mee. We leven in een dynamische delta die altijd op zoek is naar evenwicht. Onze stranden,

duinen, dijken, slikken, schorren, polders, steden en dorpen bewegen langzaam mee in de tijd.

Want nu we de zee en de rivieren de ruimte hebben gegeven, kunnen deze hun bouwwerk voortzetten. Daar waar de zoutdruk te hoog wordt, zetten wij cultuurlandschap om in brakwaterschorren. Geen Zeeland dat langzaam wegzakt, maar Zeeland dat laagje voor laagje wordt opgebouwd en polder voor polder transformeert. De stijgende zeespiegel en extreme weersomstandigheden zijn omarmd als kans voor verandering. Zilte teelt, natuurtoerisme, kweken van schaal- en schelpdieren en ruimte voor begrazing vallen onder de mogelijkheden.

Als ik achter me kijk zie ik het dorp liggen op de terp. Een kleine dijkkring omsluit het dorp en zal dit kunnen beschermen tegen een extreme stormvloed en de gemeenschap in het binnenmeertje leeft zelfs al boven zeeniveau.

Terugdenkend aan de brief die ik vanochtend las zou ik mijn vroegere zelf graag geruststellen. Zeeland is doorgegroeid en heeft zich zoals vanouds aangepast aan de nieuwe omstandigheden. Ook de komende decennia zullen we blijven groeien, wie weet hoe het er hier in 2100 uit ziet!

Concrete ideeën uit onze visies:

- Zoetwaterreservoirs
 - Verbeteren zoetwaterbeschikbaarheid door het vasthouden van alle neerslag
 - Alternatieve landbouw mogelijk
 - Natuur ontwikkeling mogelijk in reservoir
 - Hogergelegen huisvesting
- Schorren
 - Op natuurlijke wijze meegroeien met de zeespiegelstijging
 - wisselpolders
- Woningen hogeropbouwen of ook lokaal extra lijn van verdediging

Ons verhaal: Waterkwaliteit

Dear Jan,

First of all, I can't believe that the items can be as big as letters already after barely half a year of practicing future thinking!

But to your question, how is 2050?

Currently, it's getting cold... actually, colder, since it is November after all, but actually? 2050 is fine! I do feel you though... you are living in uncertain times, and your worries are not insane - in fact: you are far from alone with facing eco-anxiety! I think what is really strong from you is that you have already chosen to turn your worries into action, which is maybe the most important step!

Fun Fact: I live with my rebel friends from the Great Protests, that have begun as you wrote your letter to me!

We share what is left from the Production Era! Oh yeah, we have stopped producing on a major scale - we finally decided that we have produced enough! If things break, we try to fix them, if they're unfixable we repurpose the pieces, and if that fails, then we recycle! Turns out mechanics and other professions are still useful A.F. as they have the knowledge of how things are constructed, and how to best take them apart...

Of course, since we have so many products left, this essentially gave us the time to find more nature based alternatives for things like soap, to keep our hygiene in tact.

Many people still live in the old houses as long as they can, since they are still standing, and also, not everyone is equally fast in accepting a smaller way of living.

As for me? I live in The Covey, which is a mobile camping which I set up with my rebel friends after the Great Protests of the 2020's. Yes, you're living them already. We are nomads and are in fact no longer on Walcheren as we don't know how long it will be safe! Although, at least when it floods, it won't bring new litter or nasty chemicals onto our land... By being mobile, we can decide to move, before nature moves us - like if the Scheldt carves away our soil, we can just move to the other side of the river, where sediment is settling and land is rising.

The second function of our camp is that we've made it a showcase on how to live sustainably - essentially turning it into a living lab that people can visit in case they need help with starting to grow food locally or building nature based tents, for example.

We use the river water and ground water from the remaining ditches and artificial lakes... those warm showers are for guests! Black hoses in the sun are great for heating water, it turns out. We do test the water quality regularly, don't worry.

But even still, we use the ground water sparingly as droughts are common, and it is best that our gardens and local food growers can use as much as possible.

In our community at camp we have ditched the concept of work for money! Our work is caring for each other and providing food, shelter and friendship! :)

You're doing great!

Love and Rage,

Moon Eye

Ons verhaal: Waterveiligheid

Op 1 februari 2050 loop ik op deze frisse, maar heldere winterdag over de dijk. Aan de ene kant water en aan de andere kant land. Daar tussenin is waar ik me thuis voel. Het stukje aarde waar door eb en vloed een compleet andere wereld ontstaat. Steeds weer onder water, dan weer boven water.

Binnenkort is het 100 jaar geleden dat de zee in één nacht uit het niets vele levens tot haar nam. Sindsdien is Zeeland ontzettend ver gekomen, een plek waar de hele wereld naar keek als het ging om het bouwen van een veilige delta. Nog steeds hebben wij profijt van de investeringen die toen zijn gedaan en bouwen wij voort op wat ons is nagelaten. Maar de oplossingen van toen bieden nog geen uitweg voor de uitdagingen nu.

Waar we bang waren voor de zee, is er nu verbinding. De zee beweegt en wij bewegen mee. We leven in een dynamische delta die altijd op zoek is naar evenwicht, maar dit nooit zal bereiken. Onze stranden, duinen, dijken, slikken, schorren, polders, steden & dorpen bewegen langzaam mee in de tijd.

Want nu we de zee en de rivieren de ruimte hebben gegeven, kunnen deze hun bouwwerk voortzetten. Het proces van lokale opslibbing gebruiken wij om cultuurlandschap om te zetten in schorren daar waar de zoutdruk te hoog wordt. Geen Zeeland dat langzaam wegzakt, maar Zeeland dat laagje voor laagje wordt opgebouwd. De stijgende zeespiegel en extreme weersomstandigheden zijn omarmd als kans voor verandering. We kijken naar de stand van de natuur om de leefbaarheid van onze provincie te meten.

Als ik om me heen kijk zie ik het dorp liggen op de terp. Een kleine dijkkring omsluit het dorp en zal dit kunnen beschermen tegen een extreme stormvloed. De dagen die daarop volgen waarin we nog min of meer gescheiden zijn van de buitenwereld komen wij door met ons eigen opgeslagen zoetwatervoorraad en energie. Zo is er tijd genoeg om te wachten tot de zee haar heeft teruggetrokken.

Ons verhaal: Zoetwaterbeschikbaarheid

De wekker gaat en langzaam word ik wakker. Door de kier van m'n raam komt een zachte frisse ochtend me tegemoet en langs de randen van het gordijn laten de eerste zonnestralen weten dat de dag gaat beginnen. Ik sta op en kijk naar buiten, m'n ogen nog lichtjes dichtknijpend tegen het licht.

De zon begint langzaam op te komen en zorgt voor een oranje gloed op de dichte dauw, die nog als een deken over het land ligt.

De afgelopen maand heeft de zon niet anders gedaan dan schijnen. De blauwe heldere lucht zal ook vandaag weer pronken en ik heb geen twijfel over de komende weken, die zullen ook prachtig zonnig, maar oh zo warm zijn. 's ochtends vroeg is het nog aangenaam, maar vanaf een uur of elf wordt de warmte heviger. Buiten is het alsof de zon heeft besloten je een knuffel te geven, en voorlopig niet los te laten.

Desondanks staan onze aardappels er stralend bij, ondertussen tevoorschijn gekomen vanonder de dauw van vanochtend. Natuurlijk hebben ook zij het warm, maar gelukkig is er water genoeg om alle dorst te lessen.

De naastgelegen polder, vroeger grasland, heeft tegenwoordig vele nieuwe functies gekregen. Rondom de polder ligt nu een dijk van zo'n vijf meter hoog, begroeit met gras. In de ochtend en namiddag grazen er schapen, maar die hebben momenteel hun heil gezocht in de schaduw onder een boom een stukje verderop.

In de polder zelf is een binnenmeertje ontstaan, waar we het overvloedige regenwater in pompen, om later weer te gebruiken voor bijvoorbeeld onze aardappels. Wat dit meertje zo'n bijzondere plek maakt is dat het bruist van leven. Momenteel sta ik bij de ingang van het dorpje dat hier begint te vormen. Vanaf de dijk rijkt een op palen staande weg het meertje in. Aan beiden kanten zijn er ondertussen al tientallen drijvende huisjes aan de weg vastgemaakt. De stijl, bijna het klassieke boshuisje in een L-vorm met in de inham een mooi terras geeft het een warme en knusse uitstraling.

Een eindje verderop is er in het meer een akker met groenwieren gevormd, wat ideaal is om extra opbrengsten te creëren uit dit meer. Tegelijkertijd is het meer zo ingericht dat het water rond kan circuleren, door de wiervelden, waarmee ze ook nog eens het water zuiveren en schoon houden.

Ondertussen wandel ik over de dijk naar de wiervelden toe en onderweg wordt ik gegroet door het gekwaak van kikkers tussen het riet. Eén voor één schieten ze het water in wanneer ik dichterbij kom en zodra ik weer wat verder loop begint het gekwaak achter me weer.

Eenmaal bij de wiervelden aangekomen wordt weer duidelijk waarom ik zo van deze plek hou. Over het water dansen de libelles heen en weer, op jacht naar een muggetje en als ik beter in het water kijk ziet ik van alles bewegen in de schaduw en beschutting van het riet.

Dan plots klinkt er een gerommel, ik schrik even op, maar realiseer me al snel wat er aan de hand is. Vlak naast me is één van de uitlaten van het reservoir zojuist open gegaan en het water zoekt zijn weg naar het stelsel van slootjes, om de akkers en het nabijgelegen natuurgebied weer aan te vullen.

De zorgen over de toenemende droge perioden hebben ondertussen plaatsgemaakt voor geruststelling, Zeeland kan weer verder, op naar de volgende uitdaging.

Opmerking:

- nog een grote dichtheid aan informatie na het begin
- sferische rust zou je nog twee keer terug kunnen brengen, geeft tijd voor de luisteraar om de informatie te verwerken.
 - Bij de aardappels
 - Bij het beschrijven van de reservoirs

In het hart van een ongerepte kustomgeving gedijt een futuristische gemeenschap te midden van het rustige, maar uitdagende landschap van een zoutmoeras. Deze innovatieve nederzetting toont een harmonieuze mix van technologie, duurzaamheid en een diepe verbondenheid met de natuur.

Drijvende Woonruimtes: De huizen van de gemeenschap zijn opgeheven op drijvende platforms die zachtjes op en neer deinen op het brakke water van het zoutmoeras. Deze platforms zijn ontworpen om zelfvoorzienend te zijn en kunnen hun hoogte aanpassen aan veranderende waterstanden.

Milieuvriendelijke Architectuur: De architectuur van de huizen is geïnspireerd op de omringende omgeving. Ze hebben gebogen, biomimetische ontwerpen die efficiënt gebruik van ruimte en energie mogelijk maken. Zonnepanelen en windturbines zorgen voor hernieuwbare energie, terwijl regenwateropvangsystemen zorgen voor een constante toevoer van vers water.

Landbouw in het Moeras: De bewoners hebben de kunst van zouttolerante landbouw onder de knie. Ze verbouwen zoutminnende planten en zeewier, die niet alleen dienen als voedselbron maar ook helpen bij het stabiliseren van het moeras-ecosysteem.

Innovatief Vervoer: De gemeenschap heeft een netwerk van waterwegen en milieuvriendelijke elektrische boten voor transport. Deze boten glijden geruisloos door het moeras, wat verstoring van het delicate ecosysteem minimaliseert.

Duurzame Economie: De gemeenschap vertrouwt op duurzame economische activiteiten zoals aquacultuur, ecotoerisme en geavanceerd onderzoek in de mariene wetenschappen. Dit ondersteunt de lokale economie en bevordert het behoud van het zoutmoeras.

Onderwijs- en Onderzoekscentra: Toonaangevend in milieukunde, herbergt de gemeenschap state-of-the-art onderzoekscentra die zich richten op de studie en het behoud van zoutmoerassen. Het biedt ook educatieve programma's voor bewoners en bezoekers om begrip te kweken voor het unieke ecosysteem.

Gemeenschapsveerkracht: Als een model van veerkracht is de gemeenschap goed voorbereid op de uitdagingen die worden gesteld door de stijgende zeespiegel en extreme weersomstandigheden. Ze hebben geavanceerde overstromingsbeheersingsmaatregelen geïmplementeerd en behouden een sterke gemeenschapssteun.

Kunst en Cultuur: De bewoners hebben een diepe band met hun omgeving en drukken hun waardering uit via kunst, muziek en culturele evenementen die de schoonheid en kwetsbaarheid van het zoutmoeras-ecosysteem vieren.

In deze futuristische gemeenschap hebben mensen een manier gevonden om niet alleen in harmonie met de natuur te leven, maar ook om het unieke zoutmoeras-ecosysteem te beschermen en te koesteren dat hen in leven houdt. Het is een visie op een duurzame, technologisch geavanceerde en milieubewuste toekomst.